

← [Forrige artikel](#)

Odense kend dine kvinder

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 392

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Johnny Wøllkær (red.)

**Odense kend dine kvinder. 38 odenseanske kvindebiografier,
Byhistorisk udvalg, 2025**

Af Ning de Coninck-Smith

Det er ikke alle forundt at være den rette på tid og sted, men med udgivelse af antologien Odense kend dine kvinder har Odense byhistoriske udvalg ramt plet. Lige ned i debatten om kvindelige monumenter, som er blevet et samtaleemne med forslag fra nær og fjern til kvinder, der fortjener at erindres og hædres, fordi de "har formet vores storslåede lands historie", som kulturministeren er citeret for i ministeriets pressemeddelelse fra januar 2025. Og fortsatte han: "Jeg har derfor bedt gode folk om at pege på hvilke kvinder i danmarkshistorien, de kommende generationer bør møde i det offentlige rum, og hvor de eventuelt vil skulle placeres. Forhåbentlig vil arbejdet sætte gang i både lokalt engagement og handlekraft, for naturligvis skal de enkelte kunstværker også vokse ud af et lokalt ønske og engagement for såvel historien som kunsten. Jeg glæder mig til at høre udvalgets og erhvervslivets bud." Det sidste henviser til endnu et udvalg, under ledelse af administrerende direktør for Dansk Erhverv, Brian Mikkelsen, som sammen med ti erhvervsledere skal udpege ti kvinder, der fortjener anerkendelse.

Erindringskulturen er ikke til at tage fejl af, med stort skal stort erindres, men spørgsmålet er blot, hvad er stort? I kronik fra 2024, hvor Brian Mikkelsen slog til lyd for, at kvinderne fortjente en plads i det offentlige rum, understregede han, at historien er og bliver et kampfelt – og det er jo ikke det halve forkert. Kampene venter forude og givet er det, at når listen over de udvalgte kvinder ligger færdig, vil stemmerne rejse sig med debat om udvælgelseskriterierne: Skal hver by have sin kvinde? Skal hver historisk periode repræsenteres? Skal husmødrene, der stod bag de "store mænd" eller bondekonerne, der sørgede for dyrene, mens manden stemte efter hoveder og ikke hoveder i andelsbevægelsens barndom, også tænkes med – lidt i stil med den ukendte soldat fra 1. Verdenskrig fx – og måles med de videnskabelige fyrtårne som Marie Krogh, eller astrofysikeren Anja Andersen eller politologen Rebecca Adler-Nissen, skal de være levende eller døde? det bliver interessant at følge.

I et forord skriver den odenseanske rådkvinde Susanne Crawley Larsen, at de biograferede kvinder er udvalgt, fordi de "... har gjort en forskel for byen". I den redaktionelle indledning omtales de som "kvinder, der igennem tiden har sat deres præg på Odense... og gik deres egne veje... som kan

inspirere mange i dag... skaber mening, vækker følelser og sikrer sammenhængskraft." De portrætterede kvinder var "betydningsfulde". I alt er der tale om 38 kvinder, biograferet af forfattere med forskellig baggrund. De vage formuleringer men også de høje forventninger til kvinderne vidner om, at dette ikke er den enkleste opgave i verden, som byhistorisk udvalg, endsige de "gode folk" udpeget af ministeret har sat sig for at indfri.

Spændvidden er derfor og ikke overraskende stor. Her er dronninger og adelsfruer, erhvervslivets spidser, konservative og kommunister, forfattere, kunstnere og sportsstjerner, modstandskvinder, lærerinder, filantroper, byrødder og rigsdagsmedlemmer, skolebestyrerinder, en kvindelig direktør for Odense Zoo og en jødisk kvinde, der ulykkeligvis omkom i Theresienstadt. Virkelig interessante bekendtskaber, som på forskellig vis kan forbindes til Odense bys historie; måske er de født her, måske har de giftet sig med en odenseaner, måske er de kommet forbi på et tidspunkt, måske har de drevet skole eller virksomhed her, måske har de haft deres sociale arbejde her. De fortjener alle en biografi, men fortjener de også et monument? Skal man være den første socialdemokratiske kvindelige medlem af Odense byråd – og senere folketingsmedlem -, som Sofie Petersen (1895-1974)? Skal man udvise et helt særligt forretningstalet som Oluffa Brandt (1851-1945), der efter mandens død i 1905, de facto overtog ledelsen af Brandts klædefabrik? Skal man gøre en pionærindsats for udsatte børn og unge, som Odenses første sociallæge Gertrud Schleisner (1922-2018)? Skal man have vovet livet og delt illegale blade ud som modstandskvinden og husmoderen Petra Petersen (1901-1989)? Sidstnævnte er blevet fundet værdig til evig erindring af Odense byråd, og har fået en plads opkaldt sig i Odense ligesom et mindeværelse på 4. maj kollegiet i Odense bærer hendes navn. Monumenter behøver således ikke at være (rytter)statuer, men kan være så meget andet, fra navne på gader og pladser, snublesten til tavler og indskriptioner.

Ligesom det i de senere år har været tilfældet med statuer, pladser og vejnavne, opkaldt efter mænd, fra købmænd med økonomiske interesser i slavehandelen som Frederic de Coninck til rejsekongen Simon Spies, vil det formentlig også blive svært at finde "betydningsfulde" kvinder, som har levet et pletfrit liv, målt med dagens moral og alen. Tag fx dronning Caroline Amalie (1796-1881), der tog initiativ til oprettelsen et asyl i Odense i 1837, hvor der var adgang forbudt for uægte børn, og børnene selv skulle have madpakke med. Hvor filantropisk var det? Eller Oluffa Brandt, der må have haft viden om klædefabrikkens mange børnearbejdere. De er imidlertid ikke omtalt i portrættet af hende. Var det ok og en velgerning at beskæftige fattige børn, eller en særlig behændig måde at holde lønomkostningerne nede?

Som redaktøren, stadsarkivar Johnny Wøllekær bemærker i indledningen, har der i udvælgelsen af de 38 kvinder været tale om "det muliges kunst", uden at det uddybes nærmere. Man fornemmer dog, at det må have handlet om arkivalske spor – eller mangel på samme og om, hvem, der ville bidrage. Deraf en vis tilfældighed eller variation i greb og forståelse af disse mange kvinder, og hvad det egentlig har betydet "at gøre en forskel for byens historie" – eller sætte sit præg på den. Teksterne spænder fra heltindeportrætter, over historiske analyser, hvor det biografiske ind imellem kommer til kort, til en enkelt litterær analyse af et kvindeligt forfatterskab. Nogle opslag er korte, andre lange, men alle indledes med et AI farvelagt portræt af den pågældende. En virkelig god ide, som åbner op for de ufortalte dimensioner. I nogle tilfælde er der tale om genbrug, mens andre baserer sig på et nyopdaget kildemateriale, og enkelte tager afsæt i erindringen om en elsket tante eller oldemor. Ikke alle kvindelig liv var en dans på roser,. Da Katrine Jensen (1870-1945), blev ved et genvalg til Odense byråd i 1917 karakteriseret af den konservative avis Fyens Stiftstidende, som "indbildt energisk, og som én, der ikke havde gennemtænkt én sag, før hun tog ordet." Hun overtog pladsen efter en anden kvinde, Mathilde Hansen, og ifølge samme avis, havde ingen af de to kvinder udvist evnen til at sætte dagordener eller gøre en forskel. Der var ikke noget "hul at fylde ud" efter den ene eller den anden, som det blev formuleret. Gad vide, hvordan den samme avis ville have karakteriseret en samtidig mandlig byrådspolitikers indsats?

Læst på tværs, bidrager de 38 biografier med indsigt i, hvad der kan have bidraget til kvindernes samfundsmæssige og personlige engagement. Uddannelse, spillede tydeligvis en vigtig rolle, - hele 30 procent af de indvalgte i byrådene i 1909 var fx lærerinder – men også hjemmenes, læs fædrenes og må man formode også ægtemænds og kvindelige partners – opbakning har været afgørende.

Mange var medlemmer af Dansk Kvindesamfund og var aktive i kampen for kvinders stemmeret; andre gik ind i et politisk parti, eller havde en grundtvigiansk baggrund, der kan forklare, hvorfor nogle kvinder blev mere synlige end andre. Målt med eftertidens lange alen kom de til at udgøre "det menneskelige balancepunkt i samfundets liv og styre", som det hedder om det socialdemokratiske byråds- og folketingsmedlem Sofie Petersen (1895-1974).

Jeg kan varmt anbefale, at de "gode folk" i det ministerielle udvalg og andre, der overvejer at indstille en kvinde til monumentpuljen, bladrer og læser i denne bog. Om ikke andet, for at blive klogere på kvindelivets mangfoldighed, afhængigt af tid og sted og hvilke faktorer, der har bidraget til dets forandring igennem de sidste 5-600 år.

[Historie-online.dk, den 29. juli 2025]

← [Forrige artikel](#)

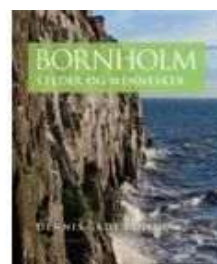
SE RELATEREDE ARTIKLER

**LANDBRUG I
NORDVESTJYLLAND**

**DE BORNHOLMSKE
RUNDKIRKER**

**BORNHOLM - STEDER OG
MENNESKER.**

Opskrifter fra en tid med rationering

Nordjyske Museer med rationeringsopskrifter

Amagerbanens Dag

Amagerbanens Venner og Haverne ved Amagerbanen diskuterer en underholdende og hyggelig Amagerbanens Dag. Lørdag d. 30. august 2025

Friheden flyver

Ny udstilling på Arbejdersmuseet om Leif Sylvest